

Qui tem Severo Moto?

El polític de circumstàncies

Gabriel Moto Nsa (Acoc-Esaguong, 1950) és germà de Severo Moto i un dels impulsors del partit guineà més combatiu contra la dictadura de Teodoro Obiang. Fa anys que viu al Vallès, a Granollers, on ha format família i on treballa de funcionari. La seva obsessió és de lluitar per una Guinea democràtica, plural i moderna, capaç d'esdevenir una referència per a tot el continent africà.

D *el petit poblat d'Acoc-Esaguong a líders polítics; sembla que els Moto formin part de la llegenda dels homes fets a ells mateixos?*

—Bé, allà tothom surt d'algun petit poblat. La raó és ben simple. A la capital, Bata, hi vivia el colon, el blanc... Els nadius hi anàvem a comprar, a les botigues d'ells, tot allò que els conreus no produïen. Nosaltres hem sortit del poblat. El meu germà Severo, per raons pròpies de la colonització, opta primerament pel sacerdoci. Surt de Guinea per anar a estudiar a Cervera, després a Barbastre, a Madrid... i finalment torna, preparat, al país. Jo també vaig anar a estudiar a Espanya, amb una beca. Després cadascun de nosaltres ha anat fent la seva via. Les circumstàncies ens han fet polítics.

—*Perviú encara avui el record de l'època colonial?*

—Jo no en vaig viure els pitjors moments, no en guardo records gaire dolents, d'aquell temps. A més a més, el meu pare era un *emancipat*, és a dir, tenia un certs privilegis, com ara el de comprar als econòmats, per la seva condició de funcionari del govern colonial. No obstant això, sí que me'n resten algunes sensacions d'allò, algunes impressions resultants d'aquell temps. Quan era a la Guinea mai no vaig veure un blanc pobre; més, durant molts anys ni tan sols vaig saber si els blancs es morien igual que la resta dels humans. Tenien els cementiris amagats. Als catorze anys, a Aguadulce (Almeria), vaig veure per primera vegada un blanc demanant una almoïna. Tots els meus esquemes es van esfondrar. Tot era resultat d'una influència molt condicionada pel discurs de l'Església. Vivíem acomplexats. L'Església deia que el negre no apareixia a la Bíblia, que poc més o menys ja era condemnat... Hi havia llegendes que explicaven que el negre va ser expulsat del paradís...

—*Cueja encara aquell discurs?*

—Em sorprèn de veure que les noies guineanes utilitzin encara avui tot de productes per fer-se la pell més blanca. Fins i tot els nois hi tenen més èxit com més clara tenen la pell. Això passa a la Guinea Equatorial i passa també al Camerun, a Gabon, a molts països de l'Àfrica. Fins que no surts fora, no

vas a Europa, no t'adones de la crua realitat que atenalla la teva societat.

—*Senyor Gabi, qui té por dels Moto?*

—Por, sempre els en tindran el règim d'Obiang i la seva gent, perquè hi ha hagut de part nostra, de part del meu germà Severo, una posició clara, democràtica contra la dictadura. Severo ha estat molt valent. Molts dels nostres, encarats a la fam i a la misèria, s'han arribat a aliar amb Obiang. El meu germà, després d'empresonar-lo, de tallar-li els cabells arran, de posar-lo en calçotets i d'enviar-lo a netejar el comú van posar-li una persona que el vigilés. Obiang va passar de voler-lo humiliar a voler-lo protegir. De qual-sevol cosa que li pogués haver passat, Obiang n'hauria estat el responsable. Severo només pretén, nosaltres només pretenem, que el nostre país pugui viure com els altres.

—*L'alliberament de Severo i de trenta-tres presos polítics més és tan sols un gest o és l'anunci del principi de la fi, com si diguéssim, de Teodoro Obiang?*

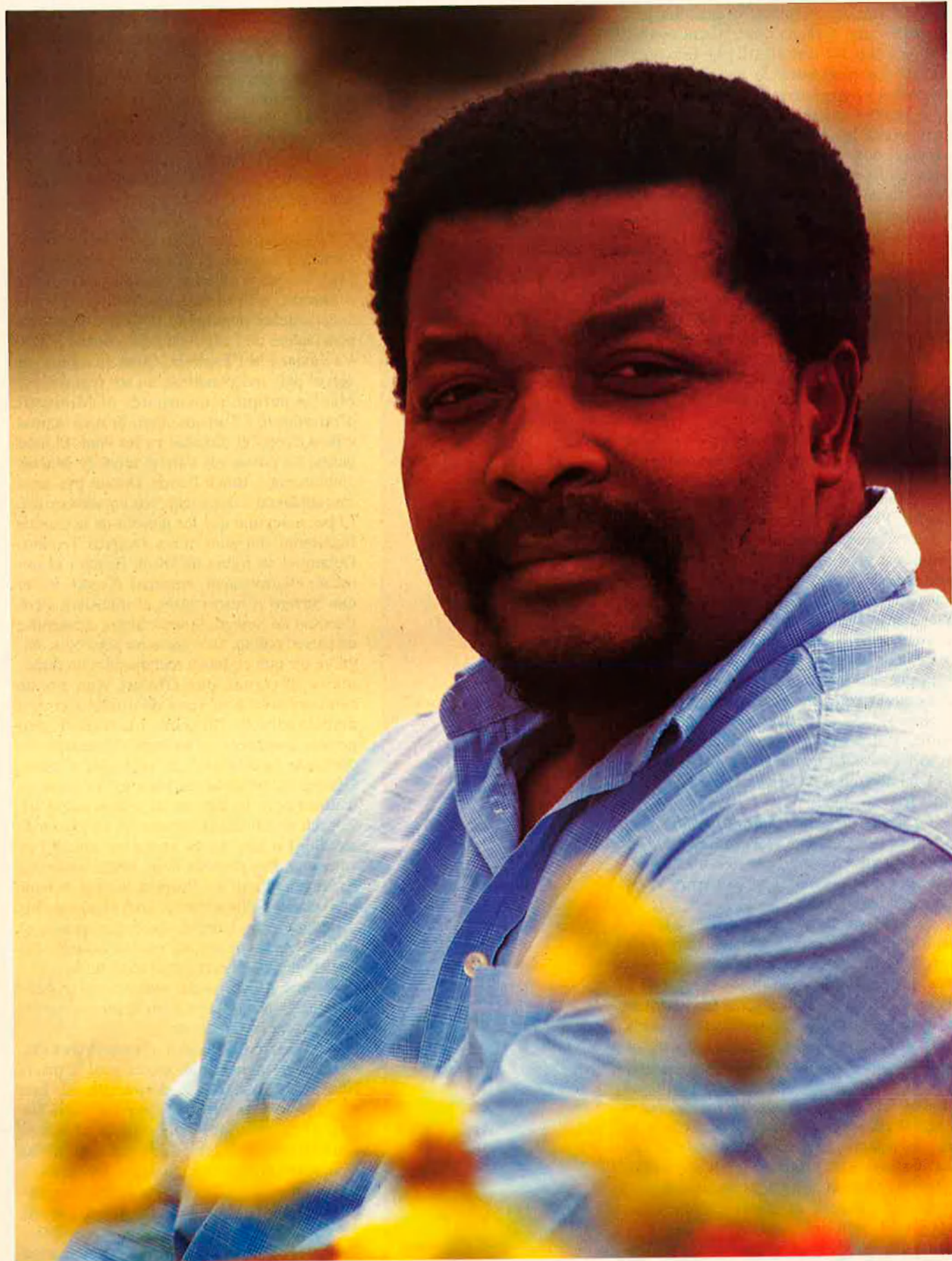
—Per mi és fonamentalment un gest davant la comunitat internacional. També cal dir que quan el règim necessita liquiditat econòmica utilitza aquesta estratègia dels gestos. Obiang, amb cinquanta-tres anys, ha après a estimar-se el poder. Però sí necessita diners, que la Unió Europea li desbloqueï els ajuts, llavors indulta els seus presos. El poble ja ho sap, això. No vol un govern que el maltracti.

—*Així, doncs, caurà el dictador finalment?*

—El dia que hi hagi unes eleccions lliures, transparents, Obiang caurà, almenys a les urnes. Allò què ja és una incògnita és si realment abandonarà el poder.

—*Diuen que el seu germà, Severo Moto, és un polític marcadament personalista, clànic. Algunes persones destacades de la comunitat guineana de Catalunya asseguren fins i tot que no és a la Guinea el personatge popular que ací ens volen fer creure; que ara mateix ni tan sols podria guanyar unes eleccions democràtiques al seu país. Què en pensa, de tot això?*

—Tots els partits de Guinea tenen un encuny marcadament personalista; han nascut al si de petits entorns socials, familiars... Severo és una persona molt exigent, amb ell mateix i amb els altres. Mai no s'ha pres el

seu país com una frivolitat. D'una altra part, Severo és una persona que tothom coneix, perquè s'ho ha treballat, per les seues actituds democràtiques. Jo mateix he pogut comprovar el seguiment i l'acceptació que té entre la gent del seu poble. Quan un altre partit visita les poblacions de Guinea per presentar el seu programa polític, les seves idees, molts es demanen: però on és Severo Moto? És ell qui us envia? El nostre partit, el Partit del Progrés, és una formació política posicionada, implantada pertot arreu. Lamentablement encara hi ha petits partits que l'única cosa que fan és separar, perllongar amb la seva actitud l'agonia de la dictadura. Severo està compromès amb Guinea. Quants dels qui com ell tornaren al país l'any 92 hi continuen? Hi ha massa enveges. La recepció que li féu la multitud el dia del seu alliberament no és una cosa que pugui improvisar-se fàcilment.

—Tanta popularitat, tant de reconeixement polític..., no fa que temin seriosament per la seva vida?

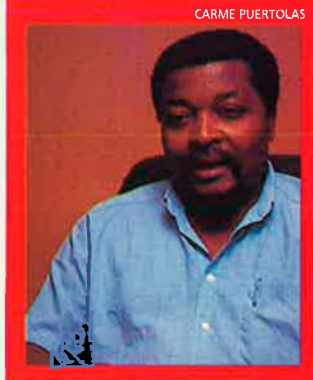
—Creiem que el nostre és un país imprevisible. Però també sabem que, al règim dictatorial de Teodoro Obiang Nguema, no l'interessa gens ni mica de crear un màrtir nacional. Tot i així, molta gent es pensa que Severo faria millor d'abandonar Guinea per assegurar la vida. Efectivament, ell va declarar en eixir de la presó, que tenia la sensació de trepitjar un camp de mines. Ja li van advertir que mai més no hi hauria un 3 d'agost, un indult. En tot moment poden anar a bucarlo, matar-lo. Ja va passar amb un altre líder polític, Pedro Motu. Fou detingut, dut a la presó i assassinat cruelment, i ni tan sols la seva família no n'ha arribat a veure el seu cadàver.

—La classe dirigent espanyola sembla que estigui convençuda que el Partit del Progrés guanyaria unes hipotètiques eleccions democràtiques a la Guinea. Què passaria, si no fos així? Si les perdia?

—Si les eleccions són netes, només em molestaria que les guanyés Obiang. Però estic convençut que, en unes circumstàncies normals, les guanyaríem nosaltres. Pel que fa a la classe dirigent espanyola, cal fer-li arribar un missatge tranquil·litzador. Tots els partits d'allà volen recuperar, sense excepció, el contacte amb Espanya; és un discurs comú, no exclusiu de Severo Moto i del Partit del Progrés. "Portar els espanyols" vol dir, per a la gent d'allà, portar riquesa. Tota persona de més de quaranta anys ha viscut, malgrat tot, una experiència positiva amb els colonitzadors. Al colon, li veníem els nostres productes i n'obteníem, en canvi, manufactures. L'any 68 la sensació viscuda era la d'una economia sana. Érem el segon país de l'Àfri-

"Hem de dialogar i abordar el problema de les ètnies amb tranquil·litat. És, en una bona part, la feina que faig a Barcelona. Però sé prou que molts no volen parlar, que diuen que sóc fang, un genocida, un exterminador..."

ca en renda per càpita. Els nostres veïns hi venien a treballar. I la gent es demana ara: tornaran els espanyols?

—El seu germà va ocupar un càrrec polític molt important en el govern de Francisco Macías Nguema. Després va ser secretari d'estat en la dictadura del seu nebot, Teodoro Obiang Nguema. No creu que tot això forma part d'un passat massa confús per a un polític que ara aspira a encapçalar la democratització del seu país?

—És un retret que li fan molt sovint, sobretot ací, a Europa. El cas no és ben conegut. Miri, Severo ja va anar a estudiar periodisme a Madrid, a l'escola Lleó XIII, perquè els seus articles resultaven molestos per certs personatges de l'administració colonial d'allà. Va enviar-l'hi l'Església. Quan va tornar, un cop el país independitzat, va ser requerit per Macías perquè s'incorporés al Ministeri d'Informació i Turisme. Però la seva actitud crítica envers el dictador va ser fatal. El meu germà va passar els darrers anys de Macías empresonat a Black Beach. Durant tres anys fou apallissat diàriament. No en sabíem res. Li puc assegurar que les presons de la Guinea Equatorial són molt dures. Després Teodoro Obiang el va treure de Black Beach i el nomenà, efectivament, secretari d'estat. Volia que Severo li restructurés el ministeri. Però l'actitud de Severo, la seva forma d'entendre un càrrec públic, va aixecar no pocs odís. Algú va dir que ell havia recomanat a un diplomàtic designat per Obiang que no es reincorporés a la seva destinació com a ambaixador de Moscou. Llavors el meu germà, assabentat d'aquesta difamació, va demanar la dimissió de secretari d'estat. Obiang va posar-se furios i no va estar-se d'amenaçar-lo durant el transcurs d'un Consell de Ministres. Severo no va tenir més elecció. Un bon dia va agafar un vaixell i es va exiliar. Poc després, l'any 1983, fundava a Espanya el Partit del Progrés. Si això és tenir una relació política directa amb el passat dels dictadors, estic gairebé segur que quasi cap polític espanyol ara no podria exercir. De totes maneres, és cert que el recel hi és...

—D'una altra banda, molts compatriotes seus creuen que vostès no tenen el suport dels sectors intel·lectuals...

—Considero que és una afirmació correcta. Però ha de pensar que molta gent d'oficis liberals, culturalment preparada, no han vingut a nosaltres perquè érem un partit que ben poca cosa podia oferir en el sentit estrictament econòmic. És lògic que molts d'aquests professors, metges, advocats... tinguin por de perdre, amb la seva vinculació al nostre partit, l'estatus de què ara gaudeixen. Fins i tot que tinguin por que la seva militància els exigeixi una gran despesa econòmica.

El partit guineà Convergència pel Desenvolupament Social, dirigit per Florencio Mico, sí que ha sabut aglutinar aquest sector dins la seva formació política. Ara bé, ells mateixos han reconegut (m'ho han manifestat) el fet de no tenir la implantació que nosaltres tenim. El fet de ser conduïts per un líder que, per ell mateix, ja dóna una imatge a la resta dels seus seguidors.

—De tant en tant esmenta els altres partits. Quin grau d'entesa hi ha?

—Hi ha al nostre país una estructura anomenada Plataforma d'Oposició Comuna. Integra set partits dels catorze que no van concórrer a les eleccions del 93 perquè sabíem que es tractava d'una farsa electoral. D'aquests, tres: Convergència pel Desenvolupament Social, de tendència socialista, Unió Popular i el Partit del Progrés són els més forts. A més a més, mantenim contactes personals i freqüents amb moltíssims exiliats. Li he de dir que, en aquest context de la POC, les crítiques a Severo són també habituals; això és normal en política. De vegades li han demanat que abandonés el seu càrrec a la Plataforma en favor d'un independent i el meu germà ha dit que sí, però ningú no ha volgut substituir-l'hi. No és que vulgui manar a tota costa... La il·lusió més gran del meu germà seria de dirigir el seu diari, de dedicar-se al periodisme, però passa que s'ha pres molt seriosament la tasca que fa pel seu país.

—Quan algú té notícies de la Guinea Equatorial no pot evitar de sentir una certa esgarrifança. Així, he llegit que al seu país fins i tot s'ha vist l'esposa d'Obiang venent ous al mercat negre, que el millor hotel de Bata no té ni aigua corrent ni electricitat, que l'ONU assegurava fa uns anys que el seu país ocupava el primer lloc en el rànquing de les nacions corruptes. Què passa a Guinea?

—Quan mirem el nostre país, petit i molt ric, sempre pensem la mateixa cosa: una política encertada ens tornaria als nivells econòmics de l'any 68. Ara mateix els nostres ciutadans van a pidolar almoïna als camerunesos, als gabonesos..., quan sempre havia estat a l'inrevés. Tenim or, petroli, fusta, un banc pesquer extraordinari, dels millors del món... Una política d'acord amb els interessos de la població permetria que en poc temps tres-cents mil habitants poguessin ser alimentats. Es recuperaria la confiança dels inversors estrangers. Hem de norma-

—Macías era de l'ètnia fang. Obiang, igualment, Vostès, els Moto, també ho són. Dels catorze partits guineans, tretze compten en les seves files una majoria d'afiliats fang. Ann-obonesos, ndowes i bubis protesten contra la supremacia dels fang. Quin és l'abast real del problema?

—Jo sóc fang. I aquest règim, que ho diguin, en què m'ha beneficiat? Tinc deu germans i tots deu són al poblat pel fet de dir-se Moto. Un d'ells, en Santi, el tinc a la presó perquè Obiang, i malgrat el jutge, va inculpar-lo del suïcidi d'un nebot meu, dient que havia practicat la bruixeria. D'això ja fa quasi un any. Quan haurem posat fi a aquesta maleïda dictadura, haurem de mirar de fer acords que protegeixin les minories.

litzar el país, que sigui un país de dret; hem de posar fi a un règim dictatorial i corrupte que ja fa vint-i-sis anys que ocupa el poder i que ens ha deixat en la més absoluta de les misèries.

—Macías era de l'ètnia fang. Obiang, igualment, Vostès, els Moto, també ho són. Dels catorze partits guineans, tretze compten en les seves files una majoria d'afiliats fang. Ann-obonesos, ndowes i bubis protesten contra la supremacia dels fang. Quin és l'abast real del problema?

—Jo sóc fang. I aquest règim, que ho diguin, en què m'ha beneficiat? Tinc deu germans i tots deu són al poblat pel fet de dir-se Moto. Un d'ells, en Santi, el tinc a la presó perquè Obiang, i malgrat el jutge, va inculpar-lo del suïcidi d'un nebot meu, dient que havia practicat la bruixeria. D'això ja fa quasi un any. Quan haurem posat fi a aquesta maleïda dictadura, haurem de mirar de fer acords que protegeixin les minories.

—Això mateix deia Macías als bubis abans de la independència, però després en féu afusellar uns quants...

—Certament. Hi insisteixo, hem de dialogar, hem d'abordar el problema amb tranquil·litat. Tenim un gran avantatge, i és que molts de nosaltres hem estat fora i sabem què vol dir respectar una altra cultura. La gent que sigui sensible al problema ha d'anar a Guinea a explicar tot això als seus, ha de fer que s'integrin als partits. Nosaltres, des de l'estructura del nostre partit, des del nostre programa, ja la tenim en compte, aquesta qüestió. Creiem que cal oferir un tracte especial a les minories. No volem un Partit del Progrés només per als fang. Ara mateix m'esforço a aconseguir un acostament de totes les ètnies; en una bona part, és precisament això el que faig a Barcelona. És clar que sempre hi haurà qui no voldrà parlar amb mi, qui dirà que sóc un fang, un genocida, un exterminador...

—La qüestió ruandesa suposo que els deu haver fet pensar molt...

—No és gens comparable. A la Guinea hi ha un problema d'ètnies, això és innegable, però no en el grau que per ací diuen. Jo sóc partidari de perseguir tota persona que mostri alguna forma de xenofòbia, ja sigui des d'una acció de govern, ja sigui des d'actituds personals. Aquesta dictadura ja ha causat massa morts per totes bandes... **Francesc Viadel**